

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LV. — Izdan in razposlan dne 1. avgusta 1900.

Vsebina: Št. 132. Razglas, s katerim se priobčajo osnovna (normativna) določila o nareji in prodaji uteži in tehtnic, katere je v javnem prometu rabiti za prigled teže deželnih zlatih novcev kronske vrednote.

132.

Razglas ministrstev za finance in trgovino z dne 20. julija 1900. l.,

s katerim se priobčajo osnovna (normativna) določila o nareji in prodaji uteži in tehtnic, katere je v javnem prometu rabiti za prigled teže deželnih zlatih novcev kronske vrednote.

Izvršuje člen XV. zakona z dne 2. avgusta 1892. l. (drž. zak. št. 127) se v porazumu s kralje-

vim ogrskim finančnim ministrstvom dajejo na javno znanje osnovna določila o nareji in prodaji uteži in tehtnic, katere je v javnem prometu rabiti za prigled teže deželnih zlatih novcev kronske vrednote.

Ta določila zadobé moč in veljavo tisti dan, katerega se začne prodaja priglednih uteži in tehtnic.

Začetek te prodaje se dá na znanje s posebnim razglasom.

Osnovna določila

nareji in prodaji uteži in tehtnic, katere je v javnem prometu rabiti za prigled teže deželnih zlatih novcev kronske vrednote.

I.

Splošna določila.

1. Prigledne uteži za deželne zlate novce kronske vrednote, katere naj se po členu XV. zakona z dne 2. avgusta 1892. l. (drž. zak. št. 127) dadó v javno prodajo, nareja in poveruje samo in edino c. kr. komisija za pravilni meroizkus na Dunaju, in v javnem prometu se smejo rabiti samo té po komisiji za pravilni meroizkus narejene in preizkušene (oziroma dodatno preizkušene) prigledne uteži.

Po zasebnikih narejeni utežni kosi té vrste se ne pripuščajo k meroizkusu in kolkovanju.

Prodajajo se po c. kr. komisiji za pravilni meroizkus narejene prigledne uteži in uradno izdane tehtnice za zlate novce pri v to pooblaščenih c. kr. finančnih uradih in blagajnicah po cenah, ki jih ukazoma ustanovi c. kr. finančno ministrstvo.

Začetek prodaje se pozneje na znanje dá s posebnim razglasom.

3. Troške vse naprave priglednih uteži deželnih zlatih novcev kronske vrednote in uradoma izdanih tehtnic nosi c. kr. finančna uprava.

Isto tako gredó dohodki, pridobljeni iz prodaje teh uteži in tehtnic, finančni upravi.

4. Tehtnice, katere je v javnem prometu rabiti za pretehtavanje posameznih deželnih zlatih novcev po 10 kron in 20 kron (primerjaj oddelek III. pravilnika „Določila o pripuščanju precizijske tehtnice k meroizkusu in kolkovanju“), se isto tako preizkušajo in dodatno preizkušajo pri c. kr. komisiji za pravilni meroizkus.

Razen teh uradno izdajanih tehtnic se tudi po zasebnikih narejene tehtnice za pretehtavanje posameznih deželnih zlatih novcev pripuščajo k meroizkusu, oziroma dodatnemu meroizkusu, ako ustrezajo določilom, obseženim v navedenem oddelku III.

Za pretehtavanje nekaj deželnih zlatih novcev (post) je rabiti precizijske tehtnice ustrezne nosilnosti, in te tehtnice je preizkusiti na podstavi meroizkusnega reda z dne 19. decembra 1872. l. (drž. zak. št. 171) in dodatno preizkusiti v zmislu ukaza trgovinskega ministrstva z dne 28. marca 1881. l. (drž. zak. št. 30) in razglaša tega ministrstva z dne 10. aprila 1889. l. (drž. zak. št. 62).

II.

Določila o preizkušavanju in kolkovanju priglednih uteži deželnih zlatih novcev kronske vrednote.

A. Pripustne uteži.

Izdajejo se naslednje prigledne uteži deželnih zlatih novcev kronske vrednote.

a) Uteži, katere kažejo zakonito ustanovljeno pravo sirovo težo (pravilno ali dolžno težo) naslednjega števila kron (v zlatu):

	Mera zlatih novcev v gramih.
1. 10 kron	3.38753
2. 20 „	6.77507
3. 50 „	16.93767
4. 100 „	33.87534
5. 200 „	67.75068
6. 500 „	169.37669
7. 1000 „	338.75339

b) Uteži, katere kažejo zakonito ustanovljeno pasirno težo naslednjih dveh vrst zlatih novcev:

8. 10 kron	3·37000
9. 20 „	6·74000

dalje

10. tisočerno pasirne teže desetkronskega novca po deset kron = 10.000 kron . . .	3370·00000

Pasirna utež za zlatonovčne poste po 10.000 kron se nareja samo za potrebo c. kr. uradov ter se oddaja samo po posebnem naročilu c. kr. finančnega ministrstva drugim blagajnicam.

B. Gradivo.

Vsi v odstavku *A* pod *a*) in *b*) navedeni utežni kosi se narejajo iz niklja.

Pri tem rabljeni nikelj bode imel ravno tisto kakovost, kakor nikelj, rabljen za kovanje avstrijskih novcev po 10 in 20 vinarjev.

C. Oblika in druga kakovost.

1. V odstavku *A* pod *a*), 1 in 2, navedeni utežni kosi se narejajo v obliki okroglih plošč, približema 1·32 milimetrov debelih.

2. V odstavku *A* pod *a*), 3 do 7, navedeni utežni kosi se narejajo v obliki valjev, katerim je višina do malega enaka premeru; ti valji naj dobé ustrezno izdelan gumb.

Te uteži so izdelane iz enega kosa brez zaklepkov (net) in stogel, in njih ostri robovi so okroženi ne kratač geometrične oblike.

3. V odstavku *A* pod *b*), 8 in 9, navedeni utežni kosi se narejajo, kakor v predstoječi točki 1 oznamljeni utežni kosi, v obliki okroglih plošč, približema 1·32 milimetrov debelih.

4. V odstavku *A* pod *b*), 10, navedeni utežni kos ima obliko kocke s povsod okroženimi robovi; v ostalem je izveden, kakor v predstoječi točki 2 navedene uteži.

5. Omeri in mase utežnih kosov se z ozirom na različno gostost gradiva, za katero gre, določajo tako, da so uteži v zraku srednje gostosti ravnotežne zlatim novcem v pravnem, oziroma pasirnem stanju.

D. Oznamenilo.

Uteži imajo na svoji gorenji ploskvi naslednje oznamenilo:

1. Število kron, katere iztehtati so namenjene, v arabskih številkah s pristavljeno črko „*K*“.

2. Z ozirom na to, ali kažejo „normalno težo“ ali „pasirno težo“ dotičnega števila kron, črko „*N*“, oziroma „*P*“.

3. V odstavku *A* pod *b*), 8 in 9, navedene pasirne uteži imajo tudi oznamenilo svoje mase v gramih; in ta póved je utesnjena na dve desetinski mesti grama, s pristavljeno črko „*g*“.

Pri utežih, navedenih v odstavku *A* pod *a*), 1 in 2, in pod *b*), 8 in 9, se dotična oznamenila nakavajo ali naudarjajo v vzvišeni pisavi, pri vseh ostalih utežih v vglobljeni pisavi.

E. Meje pogreškov.

Uteži se pri c. kr. komisiji za pravilni meroizkus natanko justirajo na najmanj 1/5000 svoje lastne dolžne teže.

Pri dodatnem meroizkusu se novi datum-kolek naudari samo tedaj, kadar se najde, da je pogrešek uteži manjši kot 1/2500 njene dolžne teže.

F. Kolkovanje.

Kolkuje se pri normalnih ali pasirnih utežih in pasirnih utežih po 10 in 20 kron z nakovom ob izdelavanju, pri vseh ostalih utežnih kosih z naudarjom kolka c. kr. komisije za pravilni meroizkus:

Kolkuje se na gorenji ploskvi uteži.

Datum (mesečna številka in letno število) opravljenega kolkovanja se po tem, koliko je prostora, naudari ali na gorenji ali na spodnji ploskvi uteži.

K priglednim utežim se ne izdajajo meroizkusnice.

G. Dodatni meroizkus.

V odstavku *A* pod *a*), 3 do 7, in pod *b*), 10, navedene uteži so zavezane občasnemu dodatnemu meroizkusu, ki se opravlja pri c. kr. komisiji za pravilni meroizkus.

Veljavnost meroizkusnega ali dodatnomeroizkusnega kolka iznaša 2 leti, 1 mesec.

Na utežih, katere se pri dodatnem meroizkusju najdejo, da niso sposobne za kolkovanje, se uničijo poprejšnji kolki.

Natančnejša določila o izvrševanju dodatnega meroizkusa se pridržujejo poznejši naredbi.

V odstavku *A, a), 1 in 2; in b), 8 in 9* navedeni utežni kosi se ne meroizkušajo dodatno.

Veljavnost meroizkusnega kolka na teh utežnih kosih mine čez 2 leti in mesec, nato je te uteži nadomestiti z novimi meroizkušenimi utežmi.

III.

Določila o pripuščanju precizijske tehtnice v meroizkus in kolkovanje za tehtanje posameznih zlatih novcev po 10 in 20 kron.

A. Sestava in druga kakovost.

Tehtnico je po določilih §. 26 meroizkusnega reda z dne 19. decembra 1872. l. (drž. zak. št. 171) sestaviti samo kot enakorameno gredeljnično tehtnico za enostransko največjo obremembo za 7 gramov.

Razen splošnih zahtev, postavljenih v §. 27 gori navedenega meroizkusnega reda za enakoramene gredeljnične tehtnice, mora ta tehtnica ustrezati tudi še naslednjim uvetom:

1. Ležišče za srednjo ostrino mora biti nameščeno na navpičnem stebričku, in tehtnica mora biti tako urejena, da je za gotovo spoznati, kdaj je jeziček v raznotežnem stanju.

Tehtnico je opremiti z ustavo (zaporo) gredeljnice in obeskov.

2. Tehtnico mora izdelovalec z naudarkom znamenja „M. W.“ na enem ramenu oznameniti kot novčno tehtnico.

Gredeljnico je na obe strani čez stranski ostrini podaljšati s kakih 10 milimetrov visokim in 30 milimetrov dolgim, najmanj 1 milimeter debelim prodolžkom, kateri bode v vzprejem poveritvenih znamenj.

B. Meroizkus in meja pogreškov.

Ta vrsta tehtnic se popreizkušuje pri c. kr. komisiji za pravilni meroizkus.

Pri tem se tehtnica, razen tega, da so izpolnjeni gori navedeni uveti, šteje, da je sposobna za kolkovanje, če je njena občutljivost v neobremenjenem stanju in ob obojestranski obremembi za 7 gramov najmanj tolika, da 1 miligram priložne

teže provzroči stalen preteg jezičkove osti za 2 milimetra, in če se tehtnica, ki se neobremenjena natančno povračuje v svoj prejšnji stan, obojestransko obremenjena s 7 grami povračuje na manj kot 2 milimetra.

Ob dodatnem meroizkusju se pri v istem zmislu izvršeni popreizkušnji zahteva samo občutljivost za 1 milimeter na 1 miligram in pravšnost za 1/3500 enostranske popolne obremembe.

C. Kolkovanje.

Tehtnice, ki se najdejo, da so sposobne za kolkovanje, se poverjujejo z naudarjenim ali najedkanim kolkom c. kr. komisije za pravilni meroizkus:

in z datumom meroizkusa, oziroma dodatnega meroizkusa (mesečna številka in letno število) na gredeljnici ali z obešeno svinčeno plombo, ki kaže na eni strani kolek c. kr. komisije za pravilni meroizkus, na drugi strani datum.

K novčnim tehtnicam, o katerih je govor, se ne izdajejo meroizkusnice.

D. Meroizkusne pristojbine.

Za tehtnice, ki se uradno izdajejo, se meroizkusna pristojbina ne stavi posebe v račun.

Za tehtnice, po zasebnikih izdelane in prinesene v meroizkus ali dodatni meroizkus, mora stranka, enako če se tehtnica spozna, da je sposobna za kolkovanje ali ne, plačati 80 vinarjev za vsako, za kako samo preiskavo obeh skledic 10 vinarjev.

Če se pa tehtnica, neizkušena, zavrne zavoljo lahko vidnih sestavnih napak, je plačati samo 20 vinarjev manipulacijske pristojbine.

E. Dodatni meroizkus.

Zlatonovčne tehtnice za tehtanje posameznih zlatih novcev po 10 in 20 kron so, kakor vse druge prometne tehtnice, zavezane občasnemu dodatnemu meroizkusju, kateri se vrši pri c. kr. komisiji za pravilni meroizkus.

Veljavnost meroizkusnega ali dodatnomeroizkusnega kolka iznaša 2 leti in 1 mesec.

Na tehtnicah, ki se ob dodatnem meroizkusju spoznajo kot nesposobne za kolkovanje, se uničijo poprejšnji kolki.

Natančnejša določila o izvedbi dodatnega meroizkusa so pridržana poznejši naredbi.

Böhm s. r.

Call s. r.